

Erklæring om vigtigste negative bæredygtigheds- virkninger

LÆGERNES
PENSION & BANK

Denne erklæring omfatter Lægernes Pension, Lægernes Bank og Lægernes Invest under Lægernes Pension & Bank. Lægernes Pension er ansvarlig for bæredygtighed og aktivt ejerskab på vegne af koncernen via ejerskabet af Lægernes Bank og status som majoritetsinvestor i Lægernes Invest.

Erklæringen beskriver, hvordan Lægernes Pension & Bank tager højde for de vigtigste negative bæredygtighedsvirkninger i investerings- og pensionsprodukter, som udbydes af koncernens enheder. Der er udarbejdet en politik for bæredygtighed og aktivt ejerskab for koncernens tre enheder. Den beskriver håndtering af bæredygtighedsfaktorer og risici samt fremme af bæredygtighed i investeringsprodukter. Hertil findes en politik for ansvarlig skatteadfærd omfattende de tre enheder. For Lægernes Pension findes desuden et skattekodeks for unoterede investeringer. Disse udgør tilsammen koncernens bæredygtighedspolitik ("politikken").

Politikkerne og arbejdet med bæredygtighed og aktivt ejerskab er forankret i en komité for bæredygtige investeringer i regi af Lægernes Pension.

Erklæringen omfatter alle aktivtyper, som indgår i investerings- og pensionsprodukter udbudt af koncernen. Undtaget herfra er investeringer i afledte finansielle instrumenter, som ikke omfattes af politikken.

Erklæringen gælder for kalenderåret 2021 og revideres årligt.

Beskrivelse af vigtigste negative bæredygtighedsvirkninger

Politikken identificerer de vigtigste negative bæredygtighedsvirkninger, som er integreret i investeringspolitikken. Det gælder otte bæredygtighedsfaktorer og én bæredygtighedsrisiko.

Vigtigste negative bæredygtighedsvirkninger

Bæredygtighedsfaktor/-risiko	Beskrivelse
1. Menneskerettigheder	Manglende overholdelse af eller manglende bestræbelser på at overholde grundlæggende menneskerettigheder.
2. Arbejdstagerrettigheder	Manglende overholdelse af eller manglende bestræbelser på at overholde grundlæggende arbejdstagerrettigheder.
3. Kontroversielle våben	Fremstilling og salg af biologiske våben, kemiske våben, anti-personelminer og klyngebomber. Tilsvarende involvering i fremstilling og salg af atomvåben, der foretages i strid med FN's ikke-sprengningstraktat for kernevåben.
4. Miljø	Involvering i aktiviteter, der forårsager unødigt eller alvorlig skade på miljøet eller hvor udøvelse af aktiviteter ikke overholder forpligtelser til at begrænse de negative påvirkninger på natur og miljø.
5. Klima	Involvering i aktiviteter, som står i modsætning til Paris-aftalens temperaturmålsætning og eksponering til fysiske risici knyttet til klimaforandringer.
6. Tobak	Involvering i tobaksproduktion og aktiviteter knyttet til produktion, distribution og salg af tobaksprodukter.
7. Korruption	Involvering i alvorlige og gentagne tilfælde af korruption, og manglende initiativer til effektivt at forebygge og bekæmpe korruption.
8. Governance	Manglende efterlevelse af internationale standarder og principper for god selskabsledelse eller god regeringsførelse.
9. Skat	Involvering i alvorlige og gentagne tilfælde af skatteunddragelse eller aggressiv skatteplanlægning og manglende initiativer til effektivt at forebygge disse forhold.

Bæredygtighedsfaktorer henviser til miljømæssige, sociale og personalemæssige spørgsmål samt spørgsmål vedrørende respekt for menneskerettighederne og bekæmpelse af korruption og bestikkelse.

Bæredygtighedsrisici henviser til en miljømæssig, social eller ledelsesmæssig begivenhed som, hvis den opstår, kan have væsentlig negativ indvirkning på værdien af en investering. Lægernes Pension har i henhold hertil identificeret

klima som den væsentligste bæredygtighedsrisiko afledt af finansielle risici knyttet til fysiske klimaforandringer og risici forbundet med overgangen til en lav-emissionsøkonomi i tråd med Paris-aftalens temperaturmålsætning.

Øvrige bæredygtighedsfaktorer kan afhængigt af deres karakter indvirke negativt på investeringsafkastet midlertidigt eller varigt enten som følge af, at disse ikke håndteres tilstrækkeligt, eller som følge af at der tages hensyn til disse i investeringspolitikken. Evt. negative virkninger skønnes ikke at have et omfang, som væsentligt påvirker investeringsafkastet i koncernens investerings- og pensionsprodukter.

Beskrivelse af politikker til at identificere og prioritere vigtigste negative bæredygtighedsvirkninger

Lægernes Pension prioriterer negative bæredygtighedsvirkninger indenfor følgende rammer:

- Den juridiske regulering af investeringerne og efterlevelse af generalforsamlingens henstillinger.
- Sandsynligheden for og alvorligheden af negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer.
- Vurdering af bæredygtighedsrisici.
- Selskaber og landes investeringsmæssige betydning.

Tilgangen til identificering af negative bæredygtighedsvirkninger afhænger af aktivklassen og adskiller sig særligt for børsnoterede og unoterede investeringer.

Børsnoterede investeringer

Lægernes Pensions børsnoterede investeringer foretages langt overvejende via kapitalforvaltere, som i henhold til aftaler med Lægernes Pension foretager konkrete investeringer. En del af porteføljen er desuden passivt forvaltet, hvor investeringerne følger et udvalgt indeks.

Investeringerne foretages med enkelte undtagelser via investeringsforeningen Lægernes Invest, hvor Lægernes Pension har bestemmende indflydelse og derfor kan fastsætte rammerne for kapitalforvalternes investeringer. I øvrige børsnoterede investeringer kan Lægernes Pension ikke forpligte kapitalforvaltere på politikken. I disse tilfælde orienteres kapitalforvalterne om politikken, men er ikke bundet af den. Det kan derfor ikke garanteres, at investeringerne i disse tilfælde efterlever politikken.

Lægernes Pension anvender data, analyseværktøjer og vurderinger fra MSCI og ISS-ESG til at monitorere den børsnoterede porteføljes efterlevelse af politikken.

Børsnoterede investeringer i aktie- og virksomhedsobligationer screenes løbende for negative bæredygtighedsvirkninger i form af adfærd og/eller produkter, som har negative bæredygtighedsvirkninger. Screeningen foretages på baggrund af data og information fra MSCI og ISS-ESG. Normbrud afspejler forhold, som vurderes i strid med politikkens grundlag i form af vejledninger, konventioner mv.

Alvorligheden af selskabers normbrud sker efter en tredelt skala ("trafiklys) på baggrund af de to eksterne rådgiveres vurderinger af alvorligheden af normbrud. Selskaber i højeste kategori er genstand for nærmere analyse med henblik på at afklare selskabets brud på politikken, relevansen af aktivt ejerskab og evt. eksklusion. Der tages halvårligt stilling til selskaber med et eller flere normbrud i den højeste kategori. I særlige tilfælde kan der reageres hurtigere afhængigt af normbruddets alvor og karakter.

Børsnoterede investeringer i statsobligationer screenes via årlige landevurderinger pba. en samlet vurdering (rating) af seks overordnede bæredygtighedsfaktorer med tilknyttede indikatorer. Lande kategoriseres efter en syv-trins skala pba. en sammenvejning af indikatorer for de seks bæredygtighedsfaktorer. Landevurderinger har fokus på udviklingstrenden, herunder negative rating-ændringer blandt lande med lavere rating-niveauer. Landevurderinger suppleres med vurderinger af den aktuelle udvikling i det pågældende land, herunder perspektiver for at afhjælpe negative udviklinger eller imødegå sandsynligheden for fremtidige negative bæredygtighedsvirkninger. Derudover vurderes landes eksponering til klimarisici.

Der foretages desuden screening af, om lande eller repræsentanter for statsapparatet er underlagt danske eller internationale finansielle sanktioner.

”Udviklede lande” i henhold til FN’s definition omfattes ikke af screeningen og betragtes derfor alle som investerings-egnet.

Unoterede investeringer

Unoterede investeringer omfatter investeringer i ikke-børsnoterede selskaber, ejendomme, infrastruktur såsom vedvarende energi, transport og logistik, social infrastruktur, datacentre mv.

Unoterede investeringer foretages langt overvejende i regi af investeringsfonde, hvor kapitalforvaltere foretager investeringer indenfor rammerne af en på forhånd fastlagt investeringsstrategi godkendt af fondens investorer. Lægernes Pension har i disse tilfælde normalt ikke bestemmende indflydelse på investeringsrammerne og vil samtidig typisk ikke have fuldt kendskab til fondens fremtidige investeringer på tidspunktet for Lægernes Pensions investering.

Forud for investeringer gennemføres der en undersøgelse (due diligence) med henblik på at vurdere, om forvalteren og investeringsstrategien er i overensstemmelse med politikken retningslinjer. Det sker med afsæt i den på investeringstidspunktet gældende politik.

Hensynet til bæredygtighedsfaktorer sker ved, at forvaltere enten forpligtes til at efterleve politikken i fondens investeringer, eller ved at Lægernes Pension opnår ret til at blive undtaget for konkrete investeringer, som vurderes i strid med politikken. Forvaltere pålægges at påse politikken overholdelse og forpligtes til at rapportere om evt. brud på politikken.

Unoterede investeringer er kendetegnet ved, at de foretages over en længere årrække, hvor investorernes kapital er bundet i fonden. Det betyder, at Lægernes Pension ikke har mulighed for at implementere gældende politik i allerede gennemførte investeringer. Der vil derfor være historiske investeringer, som ikke efterlever den til enhver tid gældende politik og derfor ikke nødvendigvis tager højde for alle identificerede bæredygtighedsfaktorer og -risici.

Unoterede investeringer indgår ikke i produktudbuddet under Lægernes Bank og Lægernes Invest.

Beskrivelse af redskaber til håndtering af de vigtigste negative bæredygtighedsvirkninger

Lægernes Pension anvender følgende redskaber til at håndtere de identificerede bæredygtighedsvirkninger:

- Aktivt ejerskab.
- Eksklusioner.
- Styring og udvælgelse af kapitalforvaltere.

Aktivt ejerskab

Dialog og stemmeafgivning på generalforsamlinger anvendes til at imødegå negative bæredygtighedsvirkninger i investeringer. Aktivt ejerskab har primært til formål at afhjælpe negative bæredygtighedsvirkninger knyttet til selskabers adfærd og sekundært afklare, om Lægernes Pension fortsat kan være investeret i selskabet.

Aktivt ejerskab anvendes overfor selskaber, hvis adfærd eller aktiviteter vurderes at have negative bæredygtighedsvirkninger. Det kan både omfatte involvering i enkeltstående kontroverser eller forhold af generel karakter.

Lægernes Pension har typisk små ejerandele i selskaber. Dialogen med selskaber sker derfor som udgangspunkt i samarbejde med ligesindede investorer, da det vurderes at øge mulighederne for at opnå resultater og dermed imødegå negative bæredygtighedsvirkninger.

Dialog

Dialoger målrettet konkrete og alvorlige brud på politikken retningslinjer gennemføres via den eksterne rådgiver ISS-ESG i henhold til deres vurdering af negative bæredygtighedsvirkninger. Derudover gennemføres selskabsdialoger indenfor temaerne klima og skat. Førstnævnte i samarbejde med investornetværket Climate Action 100+ og sidstnævnte i samarbejde med den eksterne rådgiver Sustainability.

Dialoger om klima i regi af Climate Action 100+ er målrettet selskaber med de højeste CO2-udledninger i det børsnoterede investeringsunivers og er centreret omkring tre [investorkrav](#):

- Selskaber skal integrere klimarisici i rammerne for selskabets ledelse.
- Selskaber skal reducere CO2-udledninger i tråd med Paris-aftalen.
- Selskaber skal rapportere om klimaforhold med afsæt i internationale anbefalinger.

Dialoger om skat i regi af Sustainalytics gennemføres overfor 21 udvalgte selskaber i IT- og medicalsektoren i perioden 2020-2022 med fokus på deres tilgang til ansvarlig skatteadfærd.

Lægernes Pension har mulighed for at deltage direkte i selskabsdialogerne, som gennemføres via eksterne samarbejdspartnere, men er som udgangspunkt ikke direkte involveret i dialogerne. Derudover gennemfører Lægernes Pension i enkelte tilfælde bilaterale dialoger med udvalgte selskaber. Kapitalforvaltere går ligeledes i dialog med selskaber om bæredygtighedsforhold, og Lægernes Pension kan anvende input herfra i selskabsvurderinger.

Relevansen af og horisonten for dialog med selskaber er bestemt af følgende fem faktorer:

- Alvorligheden af negative bæredygtighedsindvirkninger.
- Sandsynlighed for fremtidige negative bæredygtighedsindvirkninger.
- Selskabers historik og generelle profil på bæredygtighedsområdet
- Selskabers vilje til at indgå i konstruktiv dialog.
- Selskabers investeringsmæssige betydning.

Prioriteringen af aktivt ejerskab betyder, at Lægernes Pension kan være investeret i selskaber, hvis adfærd eller produkter har negative bæredygtighedsindvirkninger, indtil det afklares, om det aktive ejerskab har afhjulpet eller har udsigt til at afhjælpe disse.

Lægernes Pension går ikke i dialog med lande eller selskaber, hvis produkter omfattes af politikken produktbaserede eksklusionskriterier.

Udøvelse af stemmeret

Lægernes Pensions formelle ejerrettigheder omfatter anvendelse af stemmeretten og muligheden for at stille aktionærforslag på generalforsamlinger i de selskaber, hvor pensionskassen ejer aktier.

Lægernes Pension anvender i videst muligt omfang stemmeretten og benytter i den forbindelse en rådgivende stedfortræder (ISS). Stemmeafgivning sker med afsæt i stemmeanbefalinger fastsat i "[Sustainability International Proxy Voting Guidelines](#)" udarbejdet af ISS efter en konsultationsproces med relevante interessenter, hvor Lægernes Pension deltager. Stemmepolitikken revideres årligt. Stemmeanbefalingerne er udviklet med henblik på at efterleve internationalt anerkendte vejledninger, principper og aftaler vedrørende god selskabsledelse og bæredygtighed.

Information om stemmepolitik og stemmeafgivning kan findes på hjemmesiden. Lægernes Pension rapporterer årligt om den aktive ejerskabsudøvelse.

Ekklusioner

Selskaber og lande, som vedvarende ikke efterlever politikken, frasælges og udelukkes fra investeringsporteføljen.

Selskabseksklusioner omfatter selskaber involveret i alvorlige brud på politikken, som ikke har kunnet påvirkes til adfærdsendring, eller hvor yderligere aktivt ejerskab ikke vurderes at kunne påvirke selskabet. Ved brud på produktbaserede eksklusionskriterier foretages eksklusioner, så snart Lægernes Pension får information om, at selskaber overskrider de fastsatte kriterier.

Produktbaserede eksklusionskriterier

Bæredygtighedsfaktor/-risiko	Kriterier
Klima	
Termisk kul - udvinding	>5 pct. af omsætning eller reserver højere end gennemsnittet for investeringsuniverset.
Termisk kul – energiproduktion	>50 pct. af omsætning
Tjæresand – olie og gasudvinding	>5 pct. af omsætning
Arktis – olie og gasudvinding	>5 pct. af omsætning
Tobak	
Produktion	>0 pct. af omsætning/Involvering
Distribution og salg af tobaksprodukter og e-cigaretter.	>10 pct. af omsætning
Salg af produkter og services, som er nødvendige for fremstillingen af tobaksprodukter og e-cigaretter, herunder smags- og aromastoffer, rullepapir, emballage, og produktionsudstyr.	>10 pct. af omsætning
Salg af navne-rettigheder til brug for tobaksprodukter og e-cigaretter (licensing).	>10 pct. af omsætning
Våben	
Anti-personelminer	>0 pct. af omsætning/Involvering. Involvering dækker over alle typer af produktion og services knyttet til våbentyperne samt selskaber med en ejerandel på mere end 20 pct. i omfattede selskaber.
Biologiske og kemiske våben	>0 pct. af omsætning/Involvering. Involvering dækker over alle typer af produktion og services knyttet til våbentyperne samt selskaber med en ejerandel på mere end 20 pct. i omfattede selskaber.
Klyngevåben	>0 pct. af omsætning/Involvering. Involvering dækker over alle typer af produktion og services knyttet til våbentyperne samt selskaber med en ejerandel på mere end 20 pct. i omfattede selskaber.
Atomvåben	>0 pct. af omsætning/Involvering i strid med FN's ikke-spredningstraktat Involvering dækker over alle typer af produktion og services knyttet til våbentyperne samt selskaber med en ejerandel på mere end 20 pct. i omfattede selskaber.

Stillingtagen til selskabs- og landeeksklusioner på klimaområdet foretages med afsæt i en samlet vurdering af eksponering til transitions- og fysiske klimarisici. Vurderingen af selskabers klimaprofil tager afsæt i følgende forhold:

- Selskabers "temperatur", som udtrykker forholdet mellem fremtidige CO₂-udledninger relativt til CO₂-budgettet for 1,5° grader-målsætningen.
- Selskabers klimaaftryk relativt til sammenlignelige selskaber.
- Sammenhæng mellem selskabers forretningsmæssige prioriteringer og Paris-aftalen.
- Sammenhæng mellem selskabers CO₂-reduktionsmål og Paris-aftalen.
- Selskabers involvering i klimarelaterede kontroverser i form af retssager, lobbyvirksomhed mv.
- Selskabers governance og rapportering om klima.

Vurderingen foretages på baggrund af data og analyseværktøjer fra MSCI, som suppleres med øvrige relevante data-kilder såsom Carbon Tracker, Influencemap, Carbon Disclosure Project, Transition Pathway Initiative, og Climate Action 100+ Net-Zero Company Benchmark.

Vurderingen af landes klimaprofil tager afsæt i følgende forhold:

- Landes "temperatur", som udtrykker forholdet mellem fremtidige CO₂-udledninger relativt til CO₂-budgettet for 1,5° grader-målsætningen.
- Klima- og miljømæssig sårbarhed.
- Fossile reserver og samfundsøkonomisk afhængighed af fossil energiproduktion.

Eksklusioner implementeres ved optag af selskaber og lande på en negativliste, som kapitalforvaltere er forpligtet til at følge. Negativlisten for selskaber omfatter investeringer i børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer, og negativlisten for lande omfatter investeringer i statsobligationer.

Såfremt Lægernes Pension har investeringer i et selskab eller land omfattet af eksklusioner, afvikles disse hurtigst muligt under hensyntagen til de gældende markedsvilkår og evt. juridiske begrænsninger i form af finansielle sanktioner og aftaler med kapitalforvaltere.

Selskaber og lande inkluderes igen i investeringsuniverset, hvis eksklusionsårsager er ophørt.

Styring og udvælgelse af kapitalforvaltere

Lægernes Pension investerer hovedsageligt igennem kapitalforvaltere og anvender i den forbindelse to redskaber til at imødegå negative bæredygtighedsvirkninger og øge eksponeringen til bæredygtige investeringer. Redskaberne supplerer de øvrige krav fastlagt i forvaltningsaftaler.

Styring af kapitalforvaltere

Lægernes Pension anvender benchmarks til at rammesætte investeringer og måle kapitalforvalteres præstationer. Benchmarks i form af indeks for forskellige aktivklasser er derfor et væsentligt redskab i styringen af investeringsporteføljen.

Visse benchmarks integrerer bæredygtighedsforhold og kan derfor anvendes til at påvirke kapitalforvalteres integration af bæredygtighed i investeringsbeslutninger. I 2021 anvendes to benchmarks, som inkorporerer bæredygtighedsfaktorer- og risici samt øger eksponeringen til bæredygtige investeringer:

- For porteføljen af børsnoterede aktier i risikoklassen aktier anvendes benchmarket "[Provisional Climate Change EU Climate Transition](#)" udviklet med afsæt i minimumsstandarderne i EU-reglerne omhandlende "EU-benchmarks for klimaovergangen"¹.
- For én forvalter af børsnoterede stats- og virksomhedsobligationer i risikoklassen kredit anvendes benchmarket "[J.P. Morgan ESG EMBI Global Diversified Index](#)".

Udvælgelse af kapitalforvaltere

Udvælgelse og monitorering af kapitalforvaltere er et centralt element i Lægernes Pensions investeringspolitik. Lægernes Pension kan i udvælgelsen af kapitalforvaltere og i forvaltningsaftaler prioritere, at investeringsuniverset afgrænses i henhold til udvalgte bæredygtighedsfaktorer. Lægernes Pension anvender denne tilgang i en række unote-rede investeringer målrettet vedvarende energi og i ét børsnoteret aktiemandat målrettet miljømæssigt bæredygtige investeringer².

Principper og retningslinjer for bæredygtighed

Politikken tager udgangspunkt i Danmarks officielle politik over for konkrete lande og selskaber. Det vil sige krav vedtaget af danske myndigheder og krav fra internationalt anerkendte organisationer, som er tiltrådt af Danmark. Hertil kommer, at politikkerne efterlever henstillinger vedtaget af generalforsamlingen i Lægernes Pension.

Oversigt over de internationale vejledninger, principper og konventioner samt samarbejdspartnere fremgår nedenfor.

¹ Omfatter ikke afdelingen "LI Aktier Danmark Indeks".

² Fond kategoriseret i henhold til artikel 9 i EU's "forordning om bæredygtighedsrelaterede oplysninger i sektoren for finansielle tjenesteydelser".

Tværgående vejledninger og principper	Konventioner og internationale aftaler	
FN's Global Compact-principper	Menneskerettigheder	
FN's principper for ansvarlige investeringer	FN's universale deklaration om menneskerettigheder Geneve konventionen	FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder
OECD's vejledning for multinationale selskaber	FN's internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder	FN's deklaration om oprindelige folks rettigheder
FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling	Arbejdstagerrettigheder	
FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv	ILO's kerne konventioner	ILO's konventioner om et sundt og sikkert arbejdsmiljø
Vejledning om ansvarlige investeringer	Kontroversielle våben	
Investornetværk og samarbejdspartnere	FN's traktat om ikke-spredning af kernevåben	FN's konvention om forbud mod udvikling, fremstilling og oplagring af bakteriologiske (biologiske) våben og toksinvåben samt om disse våbens tilintetgørelse
Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC)	FN's konvention om forbud mod udvikling, fremstilling, oplagring og anvendelse af kemiske våben og sådanne våbens	FN's konvention om forbud mod udvikling, fremstilling, oplagring og anvendelse af kemiske våben og sådanne våbens tilintetgørelse
Net-Zero Asset Owner Alliance	FN's konvention om klyngeammunition fra	FN's konvention om forbud mod brug, oplagring, produktion og overførsel af personminer samt om deres destruktion
Climate Action 100+	Miljø	
MSCI	FN's Montreal Protokol om stoffer, der nedbryder ozonlaget	UNESCO-konventionen om bevaring af kultur- og naturområder med særlig universel betydning for menneskeheden
ISS-ESG	Klima	
Institutional Shareholder Services (ISS)	FN's Rammekonvention om klimaforandringer	Paris-aftalen
Sustainalytics	Korruption	
The Tobacco-Free Finance Pledge	FN's konvention mod korruption	
Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)		

Scenario-analyser til vurdering af investeringers efterlevelse af Paris-aftalen

Investeringspolitikken indrettes, så den understøtter Paris-aftalens målsætning om opvarmning på 1,5° grader sammenlignet med det før-industrielle niveau, hvilket kræver balance mellem menneskabte udledninger og CO2-optag fra atmosfæren i 2050.

Lægernes Pension anvender analyseredskabet "[Climate Value at Risk](#)" til scenario-analyser af investeringers klimarelaterede finansielle risici og efterlevelse af Paris-aftalens temperaturmålsætning. Redskabet modellerer klimarisici og muligheder under forskellige temperatur- og omstillingsscenarier og er udviklet af MSCI.

Der gennemføres scenario-analyser årligt for de dele af investeringsporteføljen, hvor data vurderes tilstrækkelige.

LÆGERNES PENSION

Lægernes Pension – pensionskassen for læger

Cvr.nr. 24 26 04 02

Dirch Passers Allé 76

DK-2000 Frederiksberg

+45 33 12 21 41

pension@lpb.dk

www.lpb.dk